

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2023/015 van:

de heer XXXX geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend op de afdeling High Intensive Care op De Grote Beek, onderdeel van GGzE, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 23 februari 2023 een klaagschrift, eveneens gedateerd op 23 februari 2023, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen de beslissing van 23 februari 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie.

Klager heeft zich laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon.

De klachtencommissie ontving op 1 maart 2023 een verweerschrift, gedateerd op 23 februari 2023, van de heer XXXX, psychiater op de afdeling High Intensive Care op De Grote Beek en zorgverantwoordelijke van klager, en mevrouw XXXX, AIOS, hierna te noemen verweerders.

De mondelinge behandeling van de klacht vond plaats op 2 maart 2023. Klager, de patiëntenvertrouwenspersoon en verweerders waren aanwezig.

Bovengenoemde personen, alsmede de leden van de klachtencommissie hebben deelgenomen aan de mondelinge behandeling van de klacht.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich tegen:

- de beslissing van 23 februari 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie.

3. De feiten

De Rechtbank Oost-Brabant heeft op 22 februari 2023 een machtiging tot voortzetting van een crisismaatregel verleend ten aanzien van klager, inhoudende dat bij wijze van verplichte zorg onder meer medicatie kan worden toegediend. Deze machtiging geldt tot en met 15 maart 2023.

Klager is opgenomen op de afdeling High Intensive Care op De Grote Beek, onderdeel van GGzE.

Op 23 februari 2023 heeft de zorgverantwoordelijke besloten om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie. De medicatie zou op diezelfde dag aan klager toegediend worden. Echter, klager heeft bij het indienen van zijn klacht om schorsing van het toedienen van medicatie verzocht, waarmee zijn zorgverantwoordelijke akkoord is gegaan.

De zorgverantwoordelijke heeft op 23 februari 2023 aan klager een brief gezonden waarin hij laat weten dat hij op diezelfde dag heeft besloten om klager verplichte zorg te verlenen, wat de motivering is van deze beslissing en hoe de beslissing is voorbereid.

De geneesheer-directeur heeft per brief van 23 februari 2023 aan klager laten weten dat de zorgverantwoordelijke heeft besloten om aan hem verplichte zorg te verlenen op basis van de voor klager geldende machtiging tot voortzetting van een crisismaatregel. In de brief wordt klager gewezen op zijn recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie en op de mogelijkheid om zich te laten bijstaan door een patiëntenvertrouwenspersoon voor advies en bijstand. Familieleden, en de voor de continuïteit van zorg essentiële naasten, kunnen voor advies en bijstand contact opnemen met de onafhankelijke familievertrouwenspersoon.

4. Standpunt van klager

In het klaagschrift geeft klager aan dat zijn psychiater verplichte medicatie aan hem wil toedienen door middel van een depot. Dat wil klager niet gelet op zijn angst voor spuiten. Klager geeft aan wel 'gewone' medicatie te willen innemen.

Tijdens de mondelinge behandeling van de klacht heeft klager zijn klaagschrift onderbouwd. Tevens heeft klager zijn klacht uitgebreid, in die zin dat hij van mening is dat verweerder onvoldoende onderzoek heeft gedaan naar de oorzaken van het gevoel van onveiligheid dat bij klager aanwezig is.

Ter zitting geeft klager aan dat hij flauwvalt bij spuiten. Een depot is volgens hem dus geen optie. Daarnaast heeft klager in de afgelopen jaren veel meegemaakt. Klager is IT-consultant van beroep. In het verleden heeft klager gewerkt met hackersgroepen vanuit onder andere Rusland en Korea. Heden werkt klager als cloud-consultant. Binnen de organisatie van de werkgever van klager is de organisatie echter niet op orde. Daardoor is klager op 2 januari 2023 gestopt met werken. Daarnaast is klager onlangs klemgereden door een auto waarna drie mannen uit de auto zijn gestapt en naar klager toe kwamen. Klager heeft daaraan kunnen ontsnappen.

Klager geeft aan zich onveilig te voelen. Door behandelaren is tegen hem gezegd dat hij psychotisch is door wat hij heeft meegemaakt, onder andere in zijn werk. Om die reden krijgt hij ook medicatie toegediend. Echter, volgens klager wordt er binnen GGzE te beperkt gekeken naar andere oorzaken van zijn gevoel van onveiligheid. Er wordt enkel gezegd dat er sprake is van een psychose. Andere oorzaken worden niet onderzocht. Klager geeft aan geen invloed te hebben op de gestelde diagnose en dat het behandelteam niet met hem in gesprek gaat. Wanneer klager iets zegt, wordt dat verkeerd geïnterpreteerd. Zo heeft hij eens gezegd *'ik weet niet meer waar ik veilig ben. Ik zou wel dezelfde beveiliging willen zoals het koningshuis'*. Klager geeft aan dat dit door de zorgverantwoordelijke is geïnterpreteerd als dat klager gezegd zou hebben dat koningin Maxima zijn vrouw is.

Klager voelt zich niet gehoord en onveilig. Klager wil niet opgenomen zijn, maar wil ook niet thuis zijn. Hij weet niet waar hij naartoe moet. Ook vindt klager dat de beslissing om verplichte zorg toe te passen in de vorm van het toedienen van medicatie niet op inhoudelijke gronden genomen is. Hij is van mening dat men ook gesprekken moet voeren en niet alleen pillen moet voorschrijven.

Tijdens de mondelinge behandeling is klager wisselend in zijn standpunt ten aanzien van medicatie. Enerzijds geeft hij aan geen anti-psychotische medicatie te willen gebruiken wegens de fysieke bijwerkingen van de voorgeschreven medicatie. Anderzijds geeft klager aan wel open te staan voor

medicatie zelfs in de vorm van een depot, indien bij de toepassing daarvan - op aanraden van verweerder - een verdovende crème wordt gebruikt.

Klager verzoekt de klachtencommissie om de klacht, gelet op bovenstaande, gegrond te verklaren.

5. Standpunt van verweerders

Verweerders geven aan dat klager op 20 februari 2023 middels een crisismaatregel werd opgenomen op de afdeling High Intensive Care in verband met een recidief paranoïde psychotisch toestandsbeeld bij een bekend schizofreen proces. Inmiddels is de crisismaatregel door de rechtbank voortgezet en is een zorgmachtiging volgend op de voortzetting in voorbereiding.

Klager is een 47-jarige man met een geschiedenis van doorgemaakte psychoses met opnames in 2008, 2013, 2015/2016, 2018, 2019/2020, 2022 en 2023. Klager is in de beleving in een zeer bedreigende situatie te verkeren. Dermate bedreigend dat hij thuis niet veilig is. Klager is naar de Verenigde Staten gevlucht en onlangs heeft hij in een hotel in Oirschot verbleven. Het hotelpersoneel voelde zich niet veilig in zijn buurt. Onder andere hieruit blijkt dat klager niet maatschappelijk kan functioneren in zijn huidige toestand. Eveneens dreigen er financiële problemen vanwege grote uitgaven vanuit zijn psychotisch toestandsbeeld. Klager heeft tevens bedreigd zijn moeder te slaan en beticht zijn stiefvader van verkrachting van zijn vriendin, waarmee hij de familiale relaties onder druk zet. Klager is sinds 2016 reeds acht keer opgenomen, waarvan vier opnames het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden. Verweerders zien daarmee een versnelling in de frequentie van klinische opnames.

Actueel is er sprake van zowel paranoïde- als grootheidswanen, waarbij klager zich niet veilig voelt en de irrealiteit heeft met koningin Maxima getrouwd te zijn, dat hij Jezus Christus is en een hele hoge vorm van intelligentie bezit. Reeds is klager twee weken opgenomen. Aan de huidige opname ging een opname van vijf weken vooraf, deels in vrijwillig kader, met één tussenliggende week. Dit wordt door verweerders beschouwd als één klinische opname. Klager had tijdens de opname in het vrijwillige kader de orale antipsychotica dagenlang niet ingenomen. Aan klager werd toen een behandelvoorstel gedaan: een depot antipsychoticum. Klager heeft hierop besloten om met ontslag te gaan. Ten tijde van dit ontslag waren er volgens verweerders onvoldoende criteria voor een crisismaatregel aanwezig.

Op 23 februari 2023 is door de zorgverantwoordelijke besloten om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie. Dit is besproken met de ambulante zorgverantwoordelijke van klager. Het ambulante behandelteam overweegt al een jaar om klager op een depot antipsychoticum in te stellen en is voornemens de behandeling in de thuissetting te continueren.

Tijdens de opname voorafgaand aan de huidige opname is er alles aan gedaan om ervoor te zorgen dat klager Cisordinol innam in verschillende vormen (tabletten en druppels). Er zijn in het verleden verschillende medicamenten geprobeerd (o.a. risperidon, quetiapine, aripiprazol en olanzapine). Zuclopenticol (Cisordinol) lijkt het beste te werken, ondanks enkele bijwerkingen. Tijdens eerdere psychotische episodes van klager is namelijk gebleken dat hij bij consequent gebruik van Cisordinol na één tot twee weken goed opgeknapt was.

Klager vond het moeilijk om zich aan de afspraken omtrent medicatie inname te conformeren en de twijfel bleef bestaan of klager smokkelde met medicatie. Spiegelbepalingen lieten een lage spiegel zien en het herstel bleef uit, in tegenstelling tot eerdere, vergelijkbare opnames. Ook heeft klager

meermaals de medicatie geweigerd, omdat hij er niet in gelooft. Verweerders geven aan dat de betrokkenheid en het commitment van klager aan de behandeling niet pertinent en niet consistent is gebleken. Toediening van een depot antipsychoticum is daarom volgens verweerders doelmatig, aangezien antipsychotische medicatie oraal niet consistent wordt ingenomen terwijl dit wel een vereiste is voor de werking van de medicatie.

Daarnaast is klager vertrouwd met het middel Cisordinol. Hij heeft op 22 maart 2021 zelfs aangegeven dat het heel goed gaat met een minimale dosering van Cisordinol en dat hij de dosering gemakkelijk (zelf) blijkt te kunnen opschalen wanneer hij, of zijn omgeving, merkt dat dit nodig is. Klager heeft eerder verzocht om te starten met Reagila. Echter, dit recept heeft hij nooit opgehaald vanwege zijn positieve ervaring met Cisordinol. Een depot Cisordinol wordt door verweerders subsidiair geacht.

Klager heeft aangegeven een depot antipsychoticum onder andere te weigeren vanwege zijn angst voor naalden. Meermaals is gepoogd om hierover met klager in gesprek te gaan, maar helaas zonder resultaat. Verweerders geven aan dat voorafgaand aan het toedienen van een depot een verdovende zalf kan worden aangebracht, zodat klager wellicht minder angstig is voor de naald. Daarnaast kan tijdens het toedienen van een depot nabijheid worden geboden door een verpleegkundige en een AIOS. Twee eerdere bloedafnames verliepen hierdoor probleemloos.

Verweerders verzoeken de klachtencommissie om de klacht, gelet op bovenstaande, ongegrond te verklaren.

6. Bevoegdheid van de klachtencommissie

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat voor het verlenen van verplichte zorg aan klager een machtiging tot voortzetting van een crisismaatregel is verleend op 22 februari 2023, geldend tot en met 15 maart 2023. In de machtiging tot voortzetting van een crisismaatregel zoals die voor klager is verleend, is opgenomen dat aan klager onder meer als verplichte zorg kan worden verleend: het toedienen van medicatie, alsmede het verrichten van medische controles of andere medische handelingen en therapeutische maatregelen, ter behandeling van een psychische stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening.

Klager klaagt over de beslissing op grond van artikel 8:9 Wvvgz om hem verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie.

Op grond van artikel 10:3 onder f van de Wvvgz kan klager over een beslissing over de uitvoering van verplichte zorg een klacht indienen bij de klachtencommissie.

De klachtencommissie is bevoegd om de klachten van klager te beoordelen.

7. De beoordeling van de klachten

1. de formaliteiten

De klachtencommissie overweegt dat het zelfbeschikkingsrecht het uitgangspunt is binnen het gezondheidsrecht. Iedere patiënt mag in beginsel zelf bepalen of hij een (be)handeling wel of niet wil ondergaan. Uitzonderingen op dit zelfbeschikkingsrecht zijn mogelijk, maar moeten bij wet geregeld zijn. Klager verbleef in de zorginstelling, dan wel is aldaar in behandeling op grond van een verlengde crisismaatregel afgegeven bij beschikking van de Rechtbank Oost-Brabant op 22

februari 2023. Op het voornemen om verplichte zorg toe te passen is de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (hierna: Wvggz) van toepassing. Omdat verplichte zorg een ingrijpende inbreuk is op het zelfbeschikkingsrecht en de lichamelijke integriteit van een patiënt, dienen zowel procedurele als inhoudelijke waarborgen in acht te worden genomen alvorens te kunnen overgaan tot het verlenen van verplichte zorg, in casu het toedienen van medicatie in de vorm van een depot.

De procedurele eisen zijn als volgt vastgelegd in artikel 8:9 Wvggz:

- de beslissing om over te gaan tot verplichte zorg is op schrift gesteld door de zorgverantwoordelijke en voorzien is van een motivering;
- de beslissing om over te gaan tot verplichte zorg is pas genomen nadat de zorgverantwoordelijke:
 - o zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene;
 - o met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd;
 - o voor zover de zorgverantwoordelijke geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.
- de geneesheer-directeur is op de hoogte gesteld van de beslissing en hij heeft een afschrift van de beslissing aan betrokkene, de vertegenwoordiger¹ en de advocaat verstrekt en hen schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en van de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon;
- de zorgverantwoordelijke heeft schriftelijk in het dossier vastgelegd of betrokkene tot een redelijke waardering van zijn/haar belangen in staat is en er sprake is van een van de gevaren of risico's als vermeld in artikel 8:9 lid 4 onder b Wvggz.

Op grond van de dossierstukken waarover de klachtencommissie beschikt alsmede hetgeen besproken is tijdens de mondelinge behandeling, is de klachtencommissie gebleken dat aan de formele vereisten van het toepassen van verplichte zorg is voldaan. Klager heeft ter zitting weliswaar gesteld dat verweerder niet, dan wel onvoldoende met klager in gesprek is gegaan over diens gevoelens van onveiligheid. Ter zitting heeft verweerder die stelling weersproken en heeft aangegeven daarover meermaals met klager in gesprek te zijn geweest. Vervolgens heeft klager erkend dat deze gesprekken gevoerd zijn. Eveneens maakt de voortgangsrapportage melding van gevoerde gesprekken tussen klager en verweerder, alvorens de beslissing tot het toepassen van verplichte zorg werd genomen. Aldus is de klachtencommissie van oordeel dat aan de formele vereisten voor de toepassing van verplichte zorg voldaan is.

II. verdere inhoudelijke beoordeling

Naast de bovengenoemde procedurele waarborgen, zijn ook inhoudelijke eisen in de wet geformuleerd die in acht moeten worden genomen alvorens over te kunnen gaan tot de toepassing van verplichte zorg. Volgens artikel 2:1 en 3:3 van de Wvggz kan verplichte zorg worden verleend indien:

- het gedrag van een persoon als gevolg van zijn psychische stoornis tot ernstig nadeel leidt;
- er geen mogelijkheden voor zorg op basis van vrijwilligheid zijn;
- er voor betrokkene geen minder bezwarende alternatieven met het beoogde effect zijn (subsidiariteit);

¹ Indien van toepassing

- het verlenen van verplichte zorg, gelet op het doel van verplichte zorg evenredig is (proportionaliteit);
- redelijkerwijs te verwachten is dat het verlenen van verplichte zorg effectief is (doelmatigheid);
- de veiligheid van betrokkene, de veiligheid van de hulpverleners en de veiligheid binnen de accommodatie is geborgd (veiligheid).

Met betrekking tot de inhoudelijke criteria voor verplichte zorg constateert de commissie het volgende. Uit de aangelegingsbrief verplichte zorg, de voortgangsrapportage, de beschikking, alsmede de mondelinge toelichting van klager en verweerder blijkt genoegzaam dat er sprake is van ernstig nadeel voor klager en zijn directe omgeving. Klager voelt zich onveilig als gevolg van een psychische stoornis en in zijn zoektocht naar veiligheid (waaronder het vluchten naar de VS, het vluchten naar een hotel in Oirschot en het beschuldigen van (stief)familieleden van ernstige feiten) ondervindt klager ernstig nadeel. De mogelijkheden om de zorg toe te passen op basis van vrijwilligheid zijn uitgeput gedurende het vrijwillige verblijf van klager binnen de zorginstelling, maar ook na de crisismaatregel. In het verleden bleek het antipsychoticum Zuclopenticonol (Cisordinol) effectief en veilig in het behandelen van de psychoses van klager. Voor een daadwerkelijk effectieve behandeling is vereist dat klager trouw en consequent de voorgeschreven dosering van voornoemde medicatie inneemt. Klager is wisselend in zijn standpunt ten aanzien van het innemen van de voorgeschreven medicatie, zo zegt hij wel orale medicatie te willen innemen, maar gaat in discussie over de dosering van die tabletten. Ondertussen herstelt klager tot op heden onvoldoende. Ook spreekt klager zich wisselend uit over de bereidheid tot inname van de voorgeschreven medicatie. Klager geeft onder meer aan géén medicatie meer te willen omdat hij enerzijds niet psychotisch zou zijn en anderzijds last heeft van de bijwerkingen van de voorgeschreven medicatie. Een depot is om die reden thans onvermijdelijk om het beoogde resultaat van de behandeling te bereiken. Uit hetgeen ter zitting is besproken blijkt dat verweerder wel degelijk met klager heeft gesproken over de oorzaken van het gevoel van onveiligheid van klager en over de ongewenste bijwerkingen van de medicatie. In die gesprekken is tevens besproken op welke manier de ongewenste bijwerkingen van de voorgeschreven medicatie kunnen worden beperkt of ondervangen. Om die reden hebben verweerders ernstige twijfels over de innamebereidheid van klager. Op basis van het vorenstaande is de klachtencommissie van oordeel dat er geen mogelijkheden meer resteren om klager in het vrijwillige kader te bewegen tot trouwe en consequente inname van de voorgeschreven medicatie. De klachtencommissie meent dan ook dat het depot als ultimum remedium is voorgesteld door verweerders. Aan de zijde van verweerders is voldoende oog geweest voor de mogelijkheden om klager tegemoet te komen in zijn angst voor het zetten van een depot. Er is met klager gesproken over manieren om dit op een zo min mogelijk belastende wijze te plaatsen, waarbij onder meer begeleiding/bijstand van een verpleegkundige en verdovende zalf effectief zijn. Het vorenstaande op zich zelf en in onderlinge samenhang beschouwend, is de klachtencommissie van oordeel dat ook aan de inhoudelijke vereisten voor het toepassen van verplichte zorg in de vorm van het toedienen van medicatie middels een depot is voldaan. De klacht van klager is derhalve **ongegrond**.

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart de klacht over:

de beslissing van 23 februari 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie; **ONGEGROND**

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 2 maart 2023 door de klachtencommissie, bestaande uit mevrouw mr. XXXX, vicevoorzitter, en de leden mevrouw XXXX, psychiater, en mevrouw XXXX, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.